

BITKOAN

Vladimir Kopicl

drugebesede
||| |

otherwords
||| |

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

Vladimir Kopicl

BITKOAN

1 (Veles - Bitola, 5. avgust 2017)

Planine, planine, planine.

In izza njih druge planine.

Zrak povsem neviden pri 40 stopinjah,

linearno razporejenih, prav povsod 40,

vsakomur, povsod, za vsakogar,

vsakomur glede na ne-potrebe, za vsakogar glede na ne-delo,

kakor ne povsem pol-mrtva, ne povsem vidna tranzicija

od samoupravne nirvane proti kapitalistični,

tukaj, kjer živi dim tobaka še zamegljuje vlaganja,

s svojim dviganjem jih razprši, da ne dražijo oči,

saj tam, kjer jih ne vidiš, jih vidno ni:

morda sta Goldman in Sachs še vedno v Markovi jami,

Dow Jones pa lebdi na vodi kot ohridska jegulja.

Vlak ne ve za to, samo gosenica je, nedavno prispela iz Kitajske,
ki se bo na tej vročini preobrazila v metulja,
še posebej za potnika, ki boljšega ne pomni.
In kot da je polovica potnikov otrok železnice,
ne samo upokojenci, temveč tudi odporna mladina,
smejijo se, ko sprevodnik od njih zahteva vozovnico,
med kratko psiho-pavzo, nekakšno komično napetostjo,
kot da bodo vsak hip zapele pesti, potem pa, vsi – prasnejo v smeh.
Kot da so vsi sorodniki, ki se grebejo za prevoz
v tej mikro skupnosti, kjer vsakdo koga pozna
bolje kot duhovnik mrtve duše občega družbenega staranja.

Jaz ne poznam vsakogar, niti nikogar, in edino, kar znam, je
z očesom slediti oblinam zelo ugledne dame,
rahlo na desno od mene, izpostavljene mojemu pogledu,
ki se je udobno namestila zraven nekega mladeniča,
toda on spi, z odprtimi usti, kot da je na poti v raj
po obilnem zajtrku, morda tudi kakšnem pivu.
Tudi ona je obilnejša, malce, tukaj, takoj nad kolenom,
kjer ženske izda pozornost in želja, da jih opazijo,
ampak je ravno prav za teh sto in nekaj kilometrov vožnje z vlakom,
ravno prav, da potovanju doda čutno človeško vsebino:
te povsem prijetne prsi, ki se še učijo dihati,
njen fin nos, oči in nasmešek ter zaenkrat majhen podbradek.

Da, nekaj toplega izžareva, kamorkoli pogledaš
razne neravnine, a hkrati vse kot na dlani,
vešče neobrušeno v deželi filigranov,
in z neveščim naravnim sijajem tam, kjer se končajo ustnice
ali kjer organske kaplje občasno orosijo čelo,
ta drobna neotesana sporočila stevardese na počitnicah,
ali piarovke v podjetju nekega očka
ali fantomskega strica, čigar prelepa nečakinja je na poti v Bitolo,
kdo ve zakaj in kako, toda dovolj odločno,
da po mikro mimikriji za neznanega opazovalca,
čim stopi na bitolsko postajo z obema nogama,
obe prav profesionalno zloži v edini taksi,
nedolžno zapre vrata in odide v neznano.

Žalosten konec neke vožnje in začetek radosti.

Tukaj sem spet, moje mesto, ali morda celo – Téma,
saj menda še znaš pokvariti kakšnega pisca
od tistih, ki stihe rezbarijo kot vudu lutke:
gib tukaj, gib tam, in že se igram.

Tvoja stoletja, Dama, so enaka številu mojih let, skoraj,
zato naj bo tudi najina idila času primerna,
ne kot tvoja nekoč ščitena, nato zavržena Herakleja,
vsa posrkana v prah, čeprav je tudi to zemlja.

Zemlja ve, kaj potrebujemo, a grozdju ne pove.
Grozdje ve, a ne pove, ker ves čas posluša radio,
včasih celo televizijo, da razvozla prognozo,
preden vreme napade in mu pozoba jagode.
Tudi breskev ve, a molči, včasih pojedena,
če pa ni pojedena, jo žuli koščica takoj, ko odpre usta.
Kar naj, kar naj molčijo, umolknil bom tudi jaz
z besedami v trebuhu, napol pojudenimi.

2 (Bitola, 6. avgust 2017)

Če vržeš kamen v jezero, ne boš vznemiril njegove gladine.

Dlje kot greš na jug, vse manj potrebuješ ime.

Ko sediš zvečer ob sprehajališču, te ne muči veliko skrbi,

saj si nedolžen ob vpijanju vseh teh obrazov in nog ljudi.

Ja, nedolžen nekje ob ekvatorju, a ne povej, kje.

Za mizo zraven tvoje, prisedeta sireni dve.

Ena je res čedna in ima prefinjeno prifrknjen nos

ob njej je najbrž najbolje biti bos.

Bos po trnju neznanja, da bi jih spoznal

in enako zaskrbljen, kako dolgo bi ostal.

Pred Manakijevo hišo vse noge nekam gredo

in razumu je jasno, čas je za odhod.

Pozabi ta telesa, najbolje nikdar,

in če pridejo druga, naj odidejo nekdej.

3 (Bitola, 6. avgust 2017, pred polnočjo)

V lokalih, na sprehajališču, imajo stoli noge,
tisti pa, ki sedijo na teh stolih, gledajo tuje, mnoge,
in jih listajo, mimogredoč, kot bi brali knjige stare
in nove, nedostopne, na policah knjigarne.

In kar je nekje knjigarna, je tukaj knjižnica,
kongresno napravljena pod mini krilom.
Tukaj vsak bralec vidi samega sebe kako piše,
vsaj kakor Sekst Propercij, nekateri pa tudi više.

4 (Bitola, 8. avgust 2017)

Po divji predigri je dež zapeljal mesto.

Ne napadalno, a temeljito ga je polizal oblak
utrujenotemne barve, počasen, iz smeri Bazarja,
od konzularne četrti, vseh pustih poldnevnikov,
gost, s primerno patino, ki se ne da odgnati.

Nobenega galeba. Nobene ptice na vidiku.

Tiho, lahno žarišče pare Balkana,
temačen pohod mračne barvne lestvice, ki se zliva s somrakom,
gostejša od redkega espresa, s katerim sem razredčil čas
v predimenzioniranem, a prepolnem bistroju,
še kar bistro postavljenim nasproti hotela Epinal.

Nobene panike ni, vsi so na sprehajališču
kot nekoč na njivi, ali, bog ne daj, na bojišču,
vsi nasledniki Bizanca, z nekaj prispelih Gotov,
postmodernih Sarmatov in precej kar treznih Britov,
medtem pa sem ter tja še kdo s Kikladov, kakšen ponosen Ilir,
prelepa Mavrka, ali kičast Benečan
izgubljen na poti iz Ohrida v ritmu feragosta.

Oh, vsi naši upi so usmerjeni k nebu,
čeprav se to pripravlja, da nam uniči ponedeljek,
da zaseje svoje seme po urejenem tlorisu mesta
in da na tisoče romarjev bitolske Lune Filigranske
prežene v drobovje purgatorija, ob mehkem jazzu, trash popu in tuljenju.

Da, tu se bomo zbrali in tulili za oligarhom,
za nekim O, ki lahko reši vse po dežju,
nam sestavi poslovni načrt, čisti erotičen izhod,
da bomo vedeli, k čemu stremeti, tudi če nismo iz Strumice,
ko bodo prvi oblaki mimo in bodo onemeli novi časi.

Onemelo je vse, po polnoči, malo pred jutrom,
celo Rock Kafana, klub, ki je s hrupom spraval ob pamet irskega pesnika,
tako da je stanovanje, kjer zdaj pišem jaz, zamenjal za drugega,
bolj oddaljenega in v četrtem nadstropju, celo brez dvigala.
Jaz pa sem tu, med neredom, a vsaj ni ne-delo,
ne-radost ali nesreča z neba.

Bliskanje je pisalo, in pisal sem tudi jaz,
a ve se, kdo dirigira, ko izbira publika.

5 (Bitola, 17. avgust 2017)

Danes so me pripeljali, da se srečam s Pesnikom.

Zdaj to postaja včeraj, ker sva se zadržala.

Ne objavlja. On samo bere, na glas.

Zdaj bere nama. Glasno, zelo glasno,

očitno vse svoje pesmi,

in jih sam komentira: "Močno!", "Zelo ganljivo!",

več kot dve uri, v sobi, nad muzejem,

zasebnim, osebnim, njegovim,

neprepoznavno prefinjenim, na pol praznim,

kjer je ena od slik akutno byronovska,

s čednim mogoče-Byronom levo, v desnem pol-profilu,

pred njim pa, desno, levi pol-profil, mogoče-Shelley in Ona.

Da, točno: večna Ona. In vsi so prekrasno naslikani,

oni, v prvem planu, ostalo pa je groza.

Kičasto ozadje, izguba perspektive.

Tako je to z umetnostjo, težko je vztrajati.

Toda, On se ne preda: ko bere, zares bere!

Ali nam predvaja video posnetek kakšnega od svojih branj,

Javnega, na trgu, v muzeju, v prenovljenem butiku,

in ob neki priložnosti, tako nam pove, celo pri predsedniku vlade.

In pesmi? Začne dobro, anarhistično,
s pesmijo *Pisci morilci*, pri čemer je naslov precej zgovoren,
ostalo pa dodaja on, v slogu, nič manj kot to.

Prav prisrčna pesem, samo spomnim se je ne.

Spomnim pa se druge, nekoliko,
podobne po vzdušju, a hkrati čisto drugačne,
z dvema-tremi finimi prehodi in mešanico slogov.

Imenuje se *Skarani planini* v makedonščini,
ampak ni to, kar mislite, *skarani* pomeni *skregani*,
torej, dve planini sta skregani,
nobene zveze s seksom, ampak pesem je napeta,
prav tako teče, teče, teče, in nosi skregan smisel,
vidno nategnjen na nekem mestu,
kjer poziva k upanju, ta vsem sumljiv princip
hujši od imena Gavriilo. Vedno je boljši Gavran.

Ti dve planini se skregata in tako nastane problem,
fizični, a tudi metafizični, tega ne znam razložiti,
in ker ta prepir traja, zveri bežijo od tukaj,

On pa jih prekrasno našteva, na ves glas, rahlo kričeč,
toda s spoštovanjem: vse te lisice, volkove, rise
in manjše živali, ki so nam podobne,
če že moram reči, čeprav On tega ne pove.

Vsaj ne jasno, ker se tu, v par verzih, On do neke mere celo izgubi,
ali pa jaz ne razumem, toda vrne se v pesem
in jo ekstatično zaključi, z dvignjeno roko.

Kako se konča? Ne vem, saj kot bi tudi sam
pobegnil iz pesmi, skupaj s tistimi silnimi živalmi,
ki so bežale s planine, pravzaprav iz njenega gozda,
in iz gozda nasproti, s tiste druge planine.

Veliko živali za danes, veliko tudi okoli nas.

In spet so me raznežile. Le kam bežijo,
vsa ta božja bitja, nenačujena avtoritete,
težke roke Pesnika,
ki se dviga nad nami, pravično,
ko poslušamo in ne poslušamo, ko gledamo v nevideno?

Zdaj, ko zblojen sedim v svojem mestnem gnezdu,
pred neskrežanim gozdom neizpisanega ekrana,
izza zanesljivih oči, ki trepetajo s črkami,
kot bi se mi vse te zveri še vedno prikazovale v Vašem objemu,
kot trepetanje svetlobe med neštetimi kremplji
na topli, zaspani blazini tega skreganega poletja,
ki nas spaja in razdvaja kakor dan prestopnega leta,
kakor poljubi ustnice in kakor obale obrežja.

6 (Bitola, 23. julij 2017, magistrala)

S Petrom in Charliejem

Od sonca se suši sokolovo srce. Tudi mokra riba ne pozebe.

Pogled ne dvomi v trepetanje vročega zraka. Tam vsaj ni strahu za ledenike.

Nos in uho sumita nekaj, kar vedo le zvezde,
zato podnevi ne vzidejo. Samo ponoči jezdijo.

Miza ima samo štiri noge, a zanjo so sedli trje gosti,

dva tipa z balkanskega severa in Muza iz Seattla.

Ona in Prvi pijeta mastiko. Drugi pijačo svetlobe.

In za vsakega se greje kozarec vode, kakor kri polarnega petelina.

Ona bi mlečno seme v kozarcu, in o tem nekaj piše.

Prvi si zamišlja prste v torbi, da nekaj ukrade in zbriše.

Drugi vidi, da rabijo čas, da se ne bi opekli,

a do jutra se vse uredi, pogoje so že dorekli.

Povsod v Bitoli je sir res odličen, z luknjičasto skorjo.

Za vsakogar se tu najde kaj, čeprav ni v skladu z njihovo voljo.

Kot bi pijan poskušal zapeti, in da ne bi bilo sramu,

je treba z rožnimi listi prekriti škripajoč zven njegovega glasu.

O Piramu bi ona, in o Tizbi. In o tem, kaj naj počne, kaj naj postane?

Še drevo bi z nekom delila, da bi ju veje združile v ljudi.

Da, mogoče je, dodaja Drugi, tako bodo nastali trije njeni Jazi,

medtem ko Prvi posluša muhe na rezilu noža, zbor listja, ki kroži med valovi.